

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Hvmanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthvmæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Cap. 4. De suscipientibus hoc Sacramentum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

occulta, si quæ inueniant; hoc tamen per accidens eis conuenit, vt supra dictum est: non enim ad hoc peculiariter sunt instituta. Sed hoc Sacramentum ex sua principali institutione habet, vt quidquid ex vitâ præteritâ remanet, id omne expiet, idque propter articulum illum, qui tanti est momenti. Hoc indicat Apostolus, cum ait; *Si in peccatis fuerit, remittentur ei.* Et Concilium Trident. cap. 3. *Si qua delicta sint adhuc expianda, abstergit.*

3, intellige torporem, mororem, & anxietatem.

Secundò, ad reliquias pertinet torpor animi ad res diuinas; mæror ob mortem instantem, & ob ea quæ deferet; anxietas ob incertitudinem salutis; quæ tria dicuntur reliquias peccatorum, quia ex peccatis orta sunt. Hæc maximè hominem opprimunt in exitu vitæ. Has reliquias abstergit hoc Sacramentum certâ quadam mensurâ, quod significat Apostolus, dum ait; *Alleuiabit, seu, excitabit eum Dominus.*

Petes: Quomodo hoc fiet? Respondeo: Per auxilium speciale, quod hoc Sacramento confertur, vt verbum græcum *ἐπέει* indicat, quo auxilio excitatur homo ab illo torpore, ad cogitationem & amorem cælestem, ad consolationem spiritualem, & ad fiduciam diuinæ misericordiæ, *Vt facilius possit morbi incommoda perferre, & tentationibus demonis resistere, vt inquit Concil. Tridentinum, cap. 2.*

CAPVT III.

De Ministro huius Sacramenti.

DVBIVM I.

Quis sit Minister huius Sacramenti?

18 Solus Sacerdos est minister.

Respondeo: Solus Sacerdos est Minister huius Sacramenti. Est fide tenendum. Colligitur ex verbis Apostoli: *Inducat Presbyteros Ecclesie.* Vbi per Presbyteros non possunt intelligi seniores *arate*, vt exponunt quidam hæretici: tum quia, iuxta vsum Scripturæ noui testamētī & Ecclesiæ, Presbyter non significat, nisi solum Sacerdotem: tum quia neque soli, neque omnes *arate* seniores habent donum miraculorum, de quo ipsi volunt agi: tum quia horum non est *orare*, sed Sacerdotum: tum deniq; quia Patres hoc loco per Presbyteros intelligunt Sacerdotes, vt patet ex testimonijs supra citatis. Vide Concilium Trident. sess. 14. c. 3. & can. 4. De Sacramento extrema Vnctionis.

Dices Primò: Apostolus ait in plurali, *Inducat Presbyteros*: atqui vnus Sacerdos sufficit: ergo non loquitur de Sacerdotibus.

Respondeo: Esse heterosin numeri, id est, pluralem accipi pro singulari; sicut eum dicimus, *Peccata esse consuetudo Sacerdotibus*: Non enim volumus dicere multis esse consuetudo, sed alicui è multis.

Nec in necessitate id potest laicus.

Dices Secundò: Innocentius I. supra epist. 1. cap. 8. ad Decentiū, inter cætera ait: *Quo oleo ab Episcopo confecto, non solum Sacerdotibus, sed omnibus Christianis vti licet in sua aut suorum necessitate, in vngendo: ergo omnes Christiani possunt inungere.*

Respondet Thomas Waldensis Tom. 2. de Sacramentis, cap. penult. verba Innocentij intelligenda esse de absentia Sacerdotis: tunc enim laicum posse hoc Sacramentum administrare, si infirmus ob periculum non possit expectare. Sed hæc responsio nihil valet; quia nullum est Sacra-

mentum, quod non requirat ministrum Sacerdotem, præter Baptismum, ob summam eius necessitatem; & matrimonium, quod consistit in mutuo contractu nubentium.

Dicendum ergo breuiter: Illud inungendo, accipi passiuè, id est, vt inungantur; omnes enim Christiani possunt vti hoc oleo, aduocando Sacerdotes in suis & suorum necessitatibus, vt inungantur, scilicet qui in necessitate sunt. Ita Ianfenius in cap. 6. Marci. Et facillè patet ex verbis Innocentij: nam sequentibus verbis incipit primum declarare quis sit minister huius Sacramenti, & ait, esse Episcopum, & Sacerdotem. Habet autem hoc Sacerdos ex proprio officio, & non ex commissione, sicut Diaconus est minister Baptismi tantum ex commissione.

DVBIVM II.

Virum liceat cuius Sacerdoti hoc Sacramentum administrare?

Dico Primò: Nemini Sacerdoti licitum est absque facultate administrare vllum Sacramentum, nisi suo subdito, excepto articulo extreme necessitatis. Ratio est, quia administrare Sacramenta est pascere populum Christianum; imò est primarius actus Pastoralis; vnde non est nisi Pastorum Ecclesiæ, vel eorum, quibus ipsi commiserint. Imò Clementinâ I. De Priuilegijs, excommunicatur ipso facto Religiosus, qui clericis aut laicis Sacramentum extreme Vnctionis, vel Eucharistiæ ministrare, aut Matrimonia solemnizare, sine speciali Parochialis Presbyteri licentia præsumperint, vt etiam diximus supra q. 82. ar. 3. in Dub. Alij tamen Sacerdotes non excommunicantur, quamuis id ipsis non liceat, vt rectè Nauarrus cap. 21. Enchiridij, num. 52. & cap. 27. num. 107.

19 Nō omnis Sacerdos hoc Sacramentum licet administrat.

Dico Secundò: In necessitate, quando proprius Sacerdos haberi nequit, potest & debet cuius Sacerdos inungere infirmum, vt rectè Sotus. Quod est contra Nauar. cap. 27. num. 101: & quosdam alios. Ratio est, quia per hoc Sacramentum fieri potest, vt saluetur is, qui alioquin esset damnandus. Vnde in tali casu censetur adesse ratihabitio Parochi. Et quamuis constaret illum non consentire, censetur tamen Ecclesia consentire, & dare liberam potestatem, quæ non vult infirmum in tali casu eo beneficio destitui.

Religiosus hoc administrans, excommunicantur. Non tamen alij Sacerdotes. Quilibet Sacerdos potest in necessitate.

CAPVT IV.

De Suscipientibus hoc Sacramentum.

DVBIVM I.

Quibus hoc Sacramentum conferri debeat?

Respondeo & Dico Primò: Non posse conferri sanis, sed solum infirmis morti propinquis. Est certa.

20 Non potest dari sanis, sed agis.

Probatur Primò ex verbis Apostoli: *Infirmatur, ait, quis in vobis?* Quod autem loquatur de graui infirmitate: Patet, tum quia iubet adduci Presbyteros Ecclesiæ; tum quia dicitur, *Oratio fidei saluabit infirmum*, vbi notanda est vox græca *κατανοω* infirmum: *κατανοω* enim significat, grauius laboro. Probatur

Probatur Secundò : Ex Concilijs & Patribus suprà citatis. Inter cætera Concil. Florentinum sic ait : Hoc Sacramentum non nisi infirmis, de quorum morte timetur, dari debet. Et Tridentinum sess. 14. cap. 3. de extrema Vnctione : Declaratur etiam, hanc vnctionem infirmis adhibendam, illis verò præsertim, qui tam periculosè decumbunt, vt in exitu vita constituti esse videantur; vnde & Sacramentum exequium nuncupatur.

Probatur Tertio : Ratione, Primò : nam hoc Sacramentum etiam valet ad sanitatem corporis recuperandam : atqui non est recurrendum ad remedia supernaturalia, quamdiu suppetunt naturalia, quæ videantur posse iuuare. Secundò : quia hoc Sacramentum est extremum remedium, quod exhiberi potest ægrotis pœnitentiam agere non valentibus, vt per illud reliquæ peccatorum abstergantur, & ipsi cælo præparentur. Cuius etiam signum est, quòd Ecclesia hoc soleat conferre post confessionem & communionem.

Næque afficiendis supplicio.

Sed vulneratis.

27 Si detur sano, nihil fit.

Si leuiter ægro.

Si grauiter ægro sed non periculose.

Non expectandus vltimus mortis articulus.

Si peste sit infectus. Si venenū hauisset.

Si dubites, an æger obierit, da sub conditione.

22

Hinc sequitur, non posse dari ijs, qui afficiendi sunt extremo supplicio, si alioqui non sint infirmi ad mortem; quia ob instantem mortem non dieuntur infirmi. Vulneratis tamen ad mortem dari potest; & debet; quia sunt verè infirmi. Ijs quoque qui vsque ad mortem infirmi sunt, quamuis mox sint extremo supplicio afficiendi, vt passim Doctores tradunt; quia etsi non profit ad sanitatem recuperandam, proderit tamen quoad primarium effectum.

Petes: Quid si hoc Sacramentum detur alicui, qui non grauiter ægrotet?

Respondeo: Si detur sano, certum est nihil effici; quia est remedium institutum tantummodò pro infirmis, sicut pœnitentia pro pœnitentibus post baptismum. Vt ergo pœnitentia non esset Sacramentum in eo, qui post baptismum non peccasset, ita nec hæc vnctio, si detur non infirmo.

Si infirmitas sit valde leuis, probabilissimum quoque est nihil effici; quia tam Apostolus, quam Concilia de graui infirmitate loquuntur.

Si verò sit grauis, non tamen appareat periculosa, probabile est, esse Sacramentum: hoc enim videtur colligi posse ex Concilio Tridentino. Peccant tamen, qui sic scientes conferunt, vel accipiunt; Nam Concilium Florentinum ait, Non debere dari, nisi infirmo, de cuius morte metuitur. Idem quoque habet consuetudo Ecclesiæ, quæ debet esse instar legis.

Aduerte tamen Primò : Non esse expectandū vltimum articulū dum infirmus agat animam: sed maturè conferendā, dum adhuc est integris sensibus, & iudicio medicorum adest notabile periculum vitæ; tum, vt deuotione huius Sacramenti possit affici; tum, vt per hoc ad alacritatē, gaudium, & fiduciam excitetur. Hinc qui peste infectus est, vel venenum hausit, si aliam opportunitatem non habet, potest adire ipsum Parochū dum adhuc robustus est, & ab eo munctus domū reuertī, vt se comparet ad mortem.

Aduerte Secundò : Si dubitatur, an infirmus obierit, posse ei conferri vnctionem sub tacitā vel expressā conditione; nimirum, si es capax, si adhuc viuus &c. vt rectè Nauarr. cap. 22. num. 13. estque communis sententia.

Dico Secundò : Sacramentum hoc non posse dari pueris ante vsū rationis, aut amentibus à natiuitate. Est etiam communis. Ratio est; quia

hi non habent, nec possunt habere reliquias peccatorum abstergendas. Forma quoque in ipsis falsa esset; quia non peccarunt per visum, auditum, & alios sensus.

Pueris & amentibus non debetur.

Si tamen aliquis amentis interdum ratione vsus esset, & hoc Sacramentum saltem virtute & implicitè petijset (quod fit Christianè viuendo) deberet ei conferri.

Si amentis habuerit interualla.

Idem dicendum de eo, qui subito per morbum rationis vsu destitutus est, modò tamen antè non fuerit in aliquo notorio peccato mortifero, vt vsurarius publicus, &c. Vel si fuerit in huiusmodi peccato, ostenderit tamen signa contritionis, vt rectè Nauarr. cap. 26. num. 27. & Siluester Verbo Vnctio, q. 5. & alij.

Si quis uoluerit peccator.

Petes: Quà atate possit hoc Sacramentum conferri pueris?

Respondeo: Quando idonei sunt ad Sacramentum Eucharistiæ. Nam ex consuetudine Ecclesiæ hoc Sacramentum succedit viatico. Vnde ei qui aliquando percepit Eucharistiā, omnino conferri potest, & debet. Ita communiter Doctores, vt Sotus, art. 2. Addo etiam illis dari debere, qui possunt peccare mortiferè, & confiteri, etsi fortè sint octo, nouem, vel decem annorum, quamuis etiam Eucharistiā non ceperint. Ratio est, quia his danda est Eucharistiā in periculo mortis, eò quòd opportunius tempus non expectetur, vt suprà dictum est: ergo etiam extrema Vnctio, quæ viatico succedit. Vualdus q. 28. dicit, à piensissimis & doctissimis uiris sic praticari.

Qua ætate possit vel debet dari pueris.

DVBIVM II.

Quæ corporis partes sint Vngenda in hoc Sacramento?

Dico Primò : Vt hoc Sacramentum habeat integram suam perfectionem, necesse est quinque sensuum sedes inungi; nempe sedes oculorum, propter visum; aurium, propter auditum; narium, ob odoratum; labia, propter gustum & locutionem; manus, ob tactum. Patet ex Concilio Florentino, ex vsu Ecclesiæ, & consensu Doctorum. Etsi enim non constet inter Doctores an quinque sensuum vnctiones sint de substantiā Sacramenti; plerique tamen, & ferè omnes antiqui videntur ita sentire: quidam enim id expressè docent, alij verò dicunt illas esse necessarias. Itaq; omnes in eo conueniunt quòd quinque sensuum vnctiones iure diuino sint adhibendæ, quamuis probabile sit in singulis vnctionibus gratiam aliquam conferri, vt diximus suprà cap. 1. dub. 2. Vnde sequitur non posse vnquam omitti, quando possunt adhiberi: cū enim non ex instituto Ecclesiæ, sed præcepto diuino sint omnes adhibendæ, non potest Ecclesia dispensare vt aliquando cæteræ prætermittantur, & vna sufficiat. Accedit quòd Ecclesiæ praxis sit in contrarium: nunquam enim tempore contagionis ratione periculi infectionis solet aliqua prætermitti. Facere autem contra communem Ecclesiæ praxim, & communem sententiam Doctorum in re tanti momenti, esset valde reprehensibile, & temerarium; maxime cū etiam nouitas omnis in huiusmodi rebus sit vitanda, vt passim Doctores tradunt. Ratio autem cur ad integram perfectionem huius Sacramenti necesse sit quinque sensuum

23 Quibus sensibus necessarios sunt vngendi.

fenſum ſedes inungi, eſt, quia hoc Sacramentum applicatur in modum cuiuſdam medicamenti ad curandos omnes animæ morbos: ergo omnibus morborum radicibus debet applicari; medicina enim ad radicem morbi applicanda eſt. Primæ autem radices morborum animi ſunt quinque ſenſus, qui etiam ſunt veluti quinque oſtia, per quæ peccatum intrat ad animam. Debent ergo ſedes horum ſenſuum inungi.

24

Petes: Vtrum ſinguli ſenſus in ſingulis organis ſint vngendi: an verò ſufficiat vnctio ſingulorum ſenſuum in vno organo, v. g. in vno oculo, in vna aure. Item, an ſub vna generali forma omnes iſtæ quinque vnctiones peragi poſſint: dum v. g. peſte infectum inungis, vt periculum contagionis euites: an verò etiam tunc debeat tota forma ad ſingulas vnctiones repeti?

Sufficit rama vnctio vnus organum in quoque ſenſu. Item vna generalis forma ad omnes ſenſus.

Reſpondeo: Mihi valdè probabile eſt, & quaſi certum ſufficere vnctionem ſingulorum ſenſuum in vno organo, v. g. in vno oculo, vnâ aure, idque ſine ſigno crucis, quamvis celerrimo contactu id fiat & ſub vnâ generali formâ: v. g. *Per has vnctiones & ſuam miſericordiam, indulgeat tibi Dominus quicquid commiſiſti per viſum, per auditum, per odoratum, per guſtum & per tactum*, vngendo ſimul organa ſingula. Nec opus eſt addere in nomine Patris &c. Nam ex Doctõribus conſtat nec inuocationem Trinitatis, nec ſignum crucis, nec vnctionem vtriuſque organi eſſe neceſſariam. Et quamvis forma ex vſu Eccleſiæ ad ſingulas vnctiones videatur repetenda; hîc tamen ita concipitur vt ſecundùm communem intelligentiam æquiualeat repetitioni, & ſingulis vnctionibus reſpondeat: quod in negotio Sacramentorum videtur ſufficere.

Cautela,

Nihilominus tamen non putarem vtendum hoc modo, niſi quando ex morâ eſet notabile periculum v. g. dum peſte infectum in anguſto concluſoque loco inungis: quod tamen periculum rarè eſt in tantillo exceſſu temporis. Alioquin breuiter forma expreſſè repetenda eſt ad ſingulas vnctiones: vt ſuprà c. 1. dub. 6. dictum eſt.

25 Vnctio pedum, renum, & vmbilici non eſt neceſſaria.

Dico Secundò: Vnctio pedum, & renum vel vmbilici, non eſt neceſſaria. Patet, quia multæ Eccleſiæ non ſeruant vnctionem pedum, & renum vel vmbilici: vnde non eſt hoc vniuerſalis Eccleſiæ vſu approbatum. Idem docent Doctores.

Dices: Concilium Florentinum enumerat etiam vnctionem pedum & renum: *In pedibus, inquit, vngendus eſt propter grefſum; in renibus, propter delectationem*. Conſtitatur, quia, non ſolum quinque ſenſus ſunt radices peccatorum; ſed etiam *vis motiua*, quæ eſt in pedibus; & *appetitiua*, quæ in renibus.

Reſpondeo: Concilium Florentinũ enumerat omnes vnctiones, quæ poſſunt adhiberi, & à quibusdam Eccleſiis adhibentur, idque eo fine, vt omnes approbet; non tamen eas præcipit vt neceſſarias: nam vnctio renum laudabiliter omittitur tam in viris, quàm in feminis: ſimiliter & vmbilici in feminis. Vnctio pedum commodiùs fieri poteſt, tamen non eſt neceſſaria. Ad confirmationem: etſi *appetitus*, & *vis executiua* ſint etiam radices peccatorum; ſenſus tamen ſunt primæ radices à quibus peccatorum tentationes primò oriuntur. Tentatio enim à ſenſibus tranſit ad appetitum in-

feriorem, ab inferiore ad ſuperiorem, à ſuperiore ad vim executiuam. Et idcirco ſufficit ſedes ſenſuum vngere.

Dico Tertio: Qui ſenſu aliquo caret, vel trunci ſunt manibus, vngendi ſunt in partibus vicinis: vt, ſi quis cæcus ſit à natiuitate, vel careat organo, vngendus eſt ad locum organi, & qui truncus eſt manibus, ad partem vicinam. Etſi enim talis non peccauerit per ſenſum illum externũ, quo ſemper caruit; potuit tamẽ peccaſſe per ſenſum internum ſeu imaginationem, quatenus ſenſui externo reſponderet. Nam, ſenſus internus eſt inſtar quinque ſenſuum externorum, qui omnia apud ſe format, quæ in ſenſus externos cadere poſſunt. Potuit etiã peccaſſe per voluntatem v. g. videndi, audiendi. Sic, qui non peccauit per manus ipſas, potuit peccaſſe per ſenſum tangendi: qui non peccauit per grefſum, potuit peccaſſe per ipſam vim gradiendi & ſeſe mouendi, illicita conando.

26 Qui caret aliquo ſenſu, vbi vngendus?

DVBIVM III.

Cum adhibentur ſeptem vnctiones, in qua tandem detur gratia?

Dominicus Soto q. 2. art. 3. putant eam primũ dari in ſeptima. *Sicut*, inquit, *conſecratio calicis ſit per omnia verba illius formæ, quamvis non omnia ſint de eſſentia formæ; nam ex conſtitutione Eccleſiæ concurrunt ad effectum Sacramenti*. Pari modo, inquit, *ſi Eccleſia præciperet tribus merſionibus fieri baptiſimum, nõ daretur gratia ante tertiam merſionem*.

27 Soto putat eam dari in ſeptima.

Sed hoc ſuprà reſutatum eſt: nam poſita tota eſſentia Sacramenti, ponitur quoque Sacramenti effectus, ſi in ſuſcipiente non ſit impedimentum. Vnde duæ illæ vnctiones nihil operantur ſacramentaliter. Ratio eſt; quia Eccleſia, vel Miniſter non poteſt ſuis additamentis efficiere, vt Sacramentum, quod iuxta Chriſti institutionem eſt eſſentialiter completum, non habeat ſtatim ſuum effectum; ſue vt ille effectus ſuſpendatur donec illud ſit additum. Quare dubitandum non eſt, completis quinque vnctionibus ad organa ſenſuum, dari gratiam, nec expectari ſeptimã. Adde, valdè probabile eſſe, ad ſingulas vnctiones completã cuiuſque formã gratiam dari; vt colligitur ex ſuprà dictis cap. 1. dub. 2.

28 Dux vtriuſque vnctiones nihil operantur ſacramentaliter.

DVBIVM IV.

Vtrum extrema Vnctio poſſit iterari?

D. Thomas hîc quæſt. 33. docet hoc Sacramentum eſſe iterabile, eò quòd characterẽ non imprimat: poſſeque etiam in eodem morbo, ſi ille diuturnus ſit, repeti, modò morbus ille diuerſos ſtatus habeat, ita vt bis hominẽ, interpoſitã nonnullã cõualeſcentiã & temporis tractu, vicinũ morti feciſſe videatur. Hinc ſi quis ex phtiſi decumbat, ex qua certum videtur eum non poſſe diu viuere, & iſ in aliquo deliquio ſemel inungatur, non poterit poſtea ruruſus inungi, etiamſi poſt aliquot meſes ſimile deliquium ſuperueniat: quia morbus ita manet in eodem ſtatu, vt ex eo mors ſit expectanda. Vide cetera apud D. Thomam.

28 Vt iteretur, ſi morbi ſtatus diuerſus.

Eeee

DE